

ters enz. enz. niet anders dan dienstknechten Duitsers. Beweren: houden veel tegen. Waarheid: houden niets tegen.'

Van dit rapport nu, belandde een exemplaar bij van Randwijk.¹ Het was Vorrinks wens, aan van Randwijk bekend, dat deze het stuk ongelezen naar Genève zou zenden. Van Randwijk trok zich van die wens niets aan en las het gehele rapport. Met veel kon hij zich verenigen maar tegen twee punten had hij fundamenteel bezwaar: dat het Nationaal Comité in de overgangstijd de lakens zou gaan uitdelen (wat bleef er van de 'vernieuwing' van Nederland over als de traditionele partijen meteen weer aan de macht kwamen?) en dat er voor 'het civiele contact' een aparte zendorganisatie zou komen; dat laatste achtte hij extra onwenselijk indien notabene Vorrink 'zender en reserve-zender' in handen zou krijgen! Van Randwijk zocht contact met Six en deze, die voor personen die buiten de OD stonden, zelden te spreken was, vond de zaak van voldoende belang om aan nader beraad deel te nemen. Dat werd op 4 november '42 in Amsterdam gevoerd – vier weken nadat Vorrink zijn (nog steeds niet doorgezonden) rapport afgesloten had. Aanwezig waren van Randwijk, van Namen, Lotje Kohlbrugge, Six en Bührmann.

Van Randwijk stak als eerste van wal. Hij meende dat Vorrink geen kennis had van hetgeen zich in de wereld van de illegaliteit afspeelde en daar ook alle begrip voor miste. Zeker, hij was een bekwaam man, maar hij was 'als buitenstaander', zo gaf Bührmann van Randwijks woorden weer, toch niet geschikt om 'op te treden in een wereld waarin men zich slechts na rijpe ervaring kon bewegen zonder ongelukken te maken. Ons leven was te moeilijk en te riskant om, zonder onze stem daartegen te verheffen, ons te schikken naar de aanwijzingen van iemand die het illegale werk slechts van de buitenkant kende.'² Vol bewondering luisterde Bührmann naar dit betoog: van Randwijk, niet Vorrink, was de man die 'contact (had) met degenen die er zich op mochten voorstaan, Neerlands illegale wereld, dus Neerlands merkbare wil, te vertegenwoordigen'³ Ook Six was het met van Randwijk eens. Moest Vorrink (Six noemde deze 'een Marxist' en trok zijn betrouwbaarheid in twijfel⁴) als beheerder gaan optreden van wat de belangrijkste zender zou worden? Dat was voor hem als chef-staf van de OD onaanvaardbaar. Het slot van het lied was dat van Randwijk en Six samen (*bien étonnés de se trouver ensemble* – het heeft ook niet zo lang geduurd) aan Vorrinks nota een commen-

¹ Een ander exemplaar werd door Vorrink aan Mathieu Smedts meegegeven maar deze werd, gelijk reeds vermeld, in Brussel gearresteerd. ² J. Chr. Bührmann: 'Het Algemeen Hoofdkwartier maakt bekend', p. 48. ³ A.v., p. 47. ⁴ Getuige H. M. van Randwijk, *Eng.*, dl. IV c, p. 1288.